

ИЛИЯ БЕШКОВ ОГНЕНИЯТ ПРОРОК

chitanka.info

Колкото е трудно и необикновено да се сдобием с една изключително голяма личност, толкова е трудно и мъчително да се разделим с нея, да я погребем. Още по-трудно е за нас да я опознаем и обясним, но няма друг начин да стопим и премахнем ненужната, безплодна и мъчителна скръб по един човек, който сам бе радост, живот и сила.

Бързото историческо време го изправя съвсем близо пред нас — толкова близо, че не можахме да видим целия му ръст. Чудна е тая бедна и тясна страна, из която израстват такива върхове, за да хвърлят по целия свят своята сянка. Българинът не знае броя на годините си, но винаги предугава историческото време, отмерва точно синорите му и поставя предела.

От тридесет години насам обремененият свят търси своята свобода, търси да преутвърди своя живот чрез един нов светоглед. И в първата неизбежна битка на арената, пред очите на смаяния свят, се втурна един българин без паспорт — като Давид с прашката си — и хвърли съдбоносния камък в челото на Голиат. Сам, на вражески терен, пророчески дързък и вдъхновен, прозрял дълбочината на своето дело, той се понесе на нещо по-голямо от прочетеното в книгите. Неговото сърце разшири своя ритъм и неговото вдъхновено слово се вплете в отчаян двубой с рева на войната.

По етера, през дима на пролятата кръв, светът чу и позна тоя глас и узна името на тоя българин, който пръв се бе изпречил пред звяра, пред първия му скок срещу човечеството.

Отреченият от него свят вече отдавна го бе дарил с две смъртни присъди и той разбра, че тия смъртни присъди, произнесени от фашизма, се отнасят до милиони хора; че той трябва да отмени общата присъда над тия милиони и застана като защитник пред тях. Нужен бе друг трибунал. Софийският, Лайпцигският трябваше да се разширят и да обхванат целия свят. Цялата земя се превърна в страшен съд, в който той свърза своята съдба с тази на милионите. Това бе историческият предел!

Изреченото стана: произнесените присъди влязоха в сила, земята се покри с кръв и ужас. Победата дойде и тя освети в челните редици вдъхновеното лице на Георги Димитров, по което се бяха стопили и изчезнали смъртните му присъди. Той бе избрал справедливия и подобря дял на историята.

Преди две години телефонът позвъни и един глас ми каза: „Министър-председателят ви чака в 11 часа в Министерския съвет.“ Тръгнах, обзет от страх, смущение и тревога. Денят бе слънчев и завиждах на всички, които се движеха в обратна посока. Пристъпих с изтръпнал крак входа на Фердинандовия дворец. Не се представих никому и никой не ме спря. Шпалир от мълчаливи хора ме изведе пред вратата му. Там отговорих — не зная точно какво — на любезните въпроси, зададени от непознат човек. Вратата се отвори и затвори зад мен. В дъното, зад тежка маса, се изправи човек в бяла дреха и с лула в ръка. Мен ми се сториха няколко души заедно. Ръкувах се и веднага седнах. Седнах отчаяно — вече ми беше все едно. И запуших. Не познавах този човек, нито той мене. Какво общо имат плахият и безстрашният!

Един дълбок, внушителен и строг глас раздвижи тишината и тежкия му поглед се стовари върху мене. Аз видях, че този поглед бе обхванал и включил в себе си цялата страна до най-малката подробност — та дори и мен.

Разговорът започна, задълбочи се и се разпротря във всички посоки. Аз наблюдавах тая безкрайно сложна човешка душа, предимно емоционална — като развълнувано море, из което ритмично се издигаше здравият, внушителен гръб на кита-марксист, укротяващ вълните и разбиващ ги в бяла пяна. Това безкрайно и немирно море от знания, сила и дързост получаваше своя живот и своя ритъм от Маркс — скрития Нептун с тризъбеца. Това е удивително! За първи път разбрах силата и значението на миросгледа...

Нашият разговор продължаваше. Аз плувах свободно и вече безстрашно, защото бях се добрал до неговото снизхождение — или може би бях изрекъл нещо умно, или бях му се харесал. Но аз говорех все по-свободно, без да се съобразявам с неговите изисквания и схващания. Той ми бе възвърнал свободата; той ме бе дарил вече със своето приятелство. Ние палехме лула и цигара — страшният кит потъна дълбоко в утихналото светло море. Той не пожела повече да плаши това дете, което се плаши само! Лицето му просия в друга светлина — по-кротка и близка. В тая светлина аз видях много познати неща: здравия гръб, потрепващите рамене, мъдрата и благодарна усмивка на българина, който най-последно се е прибрал у дома си.

Очите му се откъснаха от съдебните трибуни, от дима на пожарищата, зашариха по малките родни къщи, по оскъдните ниви и той внезапно заразително за близки, за познати — с любов и затрогваща нежност. Какво пък значи това? Гласът и руският му акцент прозвучаха съвсем по нашенски. Международният герой се бе отделил от него и той се бе оставил като дете в скута на майката си родина. Горчивината на стария свят беше пробудила в него лудата надежда и упования в младостта. За миг ми се стори като мъдро дете, застанало пред грешния свят, което търси да види всички ни като деца... Той търсеше невинните, които да понесат от ръцете му победата и да превърнат подвига му в живот.

Старостта и умората го бяха покрили, но той не подозираше това. Със сигурна ръка, с червен молив той изписваше по няколко пъти думите „леност, труд, бюрокрация, талант...“ Леност, труд, талант... А говорехме за друго!

Няма да предам нашия разговор. Аз прибрах тия листове! Тия думи, написани подсъзнателно, бяха жалоните на неговия живот. Това бяха неговите истински приятели и врагове — думи, обясняващи света, разделящи го на две. Думи, идеи, които го бяха оплътнили и превърнали във воля и действие. С тия думи той бе отсъдил света и заради тях хората му бяха отвърнали: едни с безгранична любов, други — с омраза! Тия, които го възлюбиха, имат наградата в сърцето си, а тия, които го намразиха, са получили отровата на своята омраза — пак там в сърцето си.

Та кому враговете не са били врагове: на Ботев ли, на Алеко ли, на Стамболийски ли?

Сега тоя човек е обявен за мъртъв. Всички радиостанции вместо неговия глас предават неговата смърт. Аз не мога да приема така обявената смърт; нито мога да си позволя да жая и скърбя този, който ме е удивил. Това удивление е непобедимо, неизменно и смъртта няма власт над него.

Аз се чудя кое у този човек би могло да умре. Мъдростта му, дързостта, внезапният му порив, избликът на любов и нежност, страшният му поглед, обхващащ за миг земното кълбо, дори здравите му, потрепващи от сила рамене?

В България се положи още един паметник — камък претълковение — за народите и историята. И когато днешното бурно

време навлезе в широкото си спокойно течение — и ние, и светът ще
жънем плодовете на тоя огнен пророк — Георги Димитров.

6 юни 1949

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.